

Nybøl Nor stien

En vandrerute syd om Nybøl Nor

Fra Smøllø til Egersund

Nybøl Nor stien forbinder Nybølstien med Gendarmstien. Nybøl Nor stien er 6,5 km og går fra Smøllø forbi teglværkerne, gennem Skodsbøl Skov til Egersund.

Turen fra Smøllø går langs noret, hvor du kan opleve et fantastisk fugleliv året rundt. Landskabet og området vidner om århundreders udnyttelse af det specielle smeltevandsler. Du kommer tæt på teglproduktionen i alle stadier lige fra råstof-fet til slutproduktet. Intet andet sted kan du trave kilometer efter kilometer langs en strand af tegl. Den farverige mosaik er helt sikkert en oplevelse værd.

Du bevæger dig i et foranderligt landskab mellem ny og gammel natur. De gamle graveområder er blevet til ny natur med søer, nyplantet skov og dige.

I udkanten af Skodsbøl Skov kommer du forbi et gammelt beskyttet jorddige. De omkringliggende jorder er afgravede for ler og derfor fremstår diget ekstra højt.

I Skodsbøl Skov er der et rigt plante- og især fugleliv, og lige udenfor skoven venter dig en fantastisk naturrasteplads og det maritime miljø i Egersund.

Projekt Diger og hegn

Nybøl Nor stien er en del af Projekt Diger og hegn, som er delvist finansieret af Det Europæiske Fællesskab og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. Projektet sætter fokus på digerne og de mange levende hegn, som er så karakteristiske for landskabet på Sundeved.

Sønderborg Kommune
Land, By og Kultur
Rådhusvej 10
6400 Sønderborg
www.sonderborgkommune.dk

Nybøl Nor stien

Strækningen fra Smøllled langs det smukke Nybøl Nor til Egersund er 6,5 km. Ruten fører dig gennem istidslandskaber, ny natur, gammel hertugelig skov og maritimt miljø i Egersund.

Smøllled i 1864

Under krigen i 1864 fik preusserne bragt forsyninger til Smøllled via skib fra Flensborg. På den nu fjernede kro, Smøllled, havde oberst Krigsheim indrettet hovedkvarter for ingeniøraftdelingen. Lige ved siden af kroen opførte preusserne en dansk skanse i målestok 1:1. Her øvede 46 kompagnier før stormen på Dybbøl Banke.

Noret og leret

Ruten går syd om det 6,5 km² store Nybøl Nor, der via det smalle Egersund er forbundet med Flensborg Fjord. Noret er som et trugformet bassin, der er op til otte meter dybt og formet af en kæmpemæssig dødisklump omgivet af en issø. I det stillestående vand ved issøen aflejredes meget fint, stenfrit ler og dette issøler har gennem århundreder dannet grundlaget for den store teglværksindustri langs bredden. Noret er nationalt geologisk interesseområde og sammen med resten af Flensborg Fjord et internationalt naturbeskyttelsesområde.

Fugle i Nybøl Nor

Rigtig mange fugle tager ophold i området, hvilket giver fugleoplevelser året rundt. Det er muligt at se Trolldand, Bjergand, Ederfugl, Hvinand og Toppet Skallesluger i noret eller i Skodsbøl Skov.

Det foranderlige landskab

Hvor undergrunden danner grundlag for industriproduktion, skifter landskabet karakter. Intet sted ses det tydeligere end ved Nybøl Nor. Stien tager dig helt tæt på tegl i alle stadier. Du kan bogstaveligt talt vandre i råstoffet, gå gennem graveområder, se produktionen, efterbehandlingsområder og alle teglproduktionens efterladenskaber langs stranden. Uperfekte sten blev smidt langs stranden og dannede fundament til anløbsbroer.

Ved teglværkerne kan du opleve lerstakke klar til teglproduktion og se den daglige summen af foretagsomhed. Petersen Tegl leverer specialtegl til signaturbyggeri i hele verden. Der er en udendørs udstilling af alle typer af tegl, som kan beskues. Husk at følge sikkerhedsanvisningen på skiltene.

Midt i teglværksområdet finder du resterne af tidligere lergrave. De store maleriske søer med det rige fugleliv spejler de høje træer i søens vand. Andre gravehuller er fyldt op med overskudsjord fra fx byggeprojekter. Selvom der lægges muldjord ovenpå,

går der mange år før jorden igen bliver frugtbar. Det reetablerede område skal plantes til med skovtræer og buske, når indvindingen af ler er helt afsluttet i 2016. Tilbage står et spændende område med ny natur, hvor både landskabet, jordunderlaget og beplantningen er ny.

Høje diger med levende hegn

Mange steder kan du se levende hegn på diger, der er ekstra store og forvoksede. Det skyldes, at der har været gravet ler på markerne samtidig med, at man har ladet digerne og de levende hegn stå. Når indvindingen af ler var afsluttet, gjorde man ikke mere ved den terrænen-dring, som gravningen havde medført. I dag er det mere almindeligt at føre terrænet tilbage til det oprindelige niveau.

Tjørn i alle afskygninger

Høje og slanke, lave og krogede - tjørn findes overalt i alle afskygninger. Det er det mest almindelige hegnstræ i det Sundevedske landskab. I maj lyser tjørnens blomster op i hegnene og om efteråret giver det landskabet kulør i alle nuancer af gul, brun og rød. I vintertiden giver de mange røde bær føde til fuglene.

Fra ny til gammel skov

Nogle tidligere indvindingsarealer er opkøbt af staten og er tilplantet med skov. Ved Bøsbæk kan du se to mindre skove på i alt 40 hektar, som

er tilplantet først i 1990'erne. Kontrasten er stor, når du passerer videre ind i Skodsbøl Skov. Her finder du en gammel hertugelig skov.

Skodsbøl Skov huser flere forskellige slags flagermus. Noret, hegn og store gamle træer er vigtige landskabssementer for flagermusen i dens jagt på insekter og et godt sted at skjule sig.

I Skodsbøl Skov lå tidligere hovedgården Skodsbølgaard eller Nienhof. Den blev opført i 1658-59 af Hertug Philip under svenskekrigen. Ejendommen blev i 1785 udstykket til selvstændige bøndergårde. Skodsbøl Skov stammer fra den tid.

Primitiv overnatningsplads

Følger du kyststien i skoven, kommer du til Naturstyrelsens smukt beliggende primitive overnatningsplads med borde- og bænkesæt samt bålsted med grill. Pladsen er nemt tilgængelig fra vandvejen, hvis du for eksempel kommer sejlene i kajak.

Egersund

Selvom Egersunds storhedstid som søfartsby måske er forbi, kan du stadig opleve ægte maritim stemning. Hvis du kigger godt efter, kan du måske opleve en flig af lyset og motiverne, som fascinerede den kunstnerkoloni, der blomstrede i Egersund sidst i 1800-tallet. Mange af malerierne er samlet på Museumsberg i Flensborg.